

Aika: 11.9.2023 klo 9.04–12.05

Paikka: videoneuvottelu, Zoom

Osallistujat:

Minna Abrahamsson-Sipponen, Oulun yliopiston kirjasto

Marianne Dube, Svenska handelshögskolans bibliotek

Tiina Järvinen, Maanpuolustuskorkeakoulun kirjasto

Tommi Harju, Taideyliopiston kirjasto (puheenjohtaja)

Anne Lehto, Tritonia

Riitta Lähdemäki, Tampereen yliopiston kirjasto

Ari Muhonen, Itä-Suomen yliopiston kirjasto

Yrsa Neuman, Åbo Akademis bibliotek

Minna Niemi-Grundström, Helsingin yliopiston kirjasto (liittyi kokoukseen klo 9.53)

~~Ulla Nygrén, Turun yliopiston kirjasto~~

Pekka Olsbo, Jyväskylän yliopiston Avoimen tiedon keskus (poistui klo 9.22)

Susanna Parikka, Lapin korkeakoulukirjasto

Matti Raatikainen, Aalto-yliopiston oppimispalvelut

Miia Willman, LUT-tiedekirjasto (liittyi kokoukseen klo 10.05)

Anu Keinänen (sihteeri)

Vierailijat:

TSV ja Suomen tiedekustantajien liitto:

Ilmari Jauhiainen (klo 11.00–12.04)

Mikael Laakso (klo 11.00–12.04)

Emilia Palonen (klo 11.05–12.04)

Sami Syrjämäki (klo 11.00–12.04)

1. Kokouksen avaus ja järjestäytyminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 9.04.

Pöytäkirjantarkastajiksi ja ääntenlaskijoiksi valittiin Riitta Lähdemäki ja Yrsa Neuman.

Esityslista hyväksyttiin.

2. Ajankohtaiskatsaus työryhmien toimintaan

Puheenjohtaja Tommi Harju kertoi FUNin työryhmien ajankohtaisista asioista.

Harju kertoi Kestävän kehityksen työryhmän ajankohtaisista asioista. Ryhmä on kokoontunut kolme kertaa. Tapaamisissa on työstetty yhtymäkohtia Unifin kestävän kehityksen ohjelmaan. Lisäksi huomioidaan YK:n Kestävän kehityksen toimet sekä Kansalliskirjaston ja AMKITin työ. Seuraavaksi haetaan strategista pohjaa työryhmän puheenjohtajan valmistelemana. [Unifin seminaari kestävästä kehityksestä ja yhteiskuntavastuusta](#) on tulossa 7.–8.11.2023. Anne Lehto totesi, että FUNin työssä tullaan huomioimaan ympäristön lisäksi myös taloudellinen ja sosiaalinen painotus. Yrsa Neuman totesi, että tavoitteena on tuottaa helppo lista, jonka pohjalta kirjastot voisivat katsoa, onko kestävän kehityksen vaatimuksia huomioitu organisaatiossa.

Harju kertoi, että FUNin työvaliokunta päätti RRS-työryhmän perustamisesta. Ryhmän vetäjäksi on suostunut Susanna Nykyri. Työryhmän tehtävänä on FUNin 15.8. RRS-webinaarissa sovittu jatkotyöstö. Toimeksiantona pyydetään vastaukset seuraaviin: a) Mitä RRS merkitsee yliopistoille? b) Mitkä toimenpiteet yliopistojen tulee tehdä? Työryhmä koostaa vastausten lisäksi listan tarvittavista konkreettisista toimista. Tulokset esitellään vuoden lopussa FUNin työvaliokunnalle.

Ari Muhonen kertoi FUNin tilastointiryhmän ajankohtaisista asioista. Työ on alkanut, mutta nykyiseen malliin tarvitaan vielä tarkennuksia. KITT2-ohjeet eivät kata esimerkiksi sähköisten aineistojen tilastointia. Työryhmän tavoitteena on esitellä luonnos mallista 31.10. FUNin kokouksessa.

Minna Abrahamsson-Sipponen kertoi viestintätyöryhmän ajankohtaisista asioista. Viestintäsuunnitelma on edelleen tekeillä strategian tueksi. Blogin kirjoittajaohjeiden luonnos esitellään myöhemmin tässä kokouksessa. Viestintätyöryhmä esittää verkkosivujen uudistamista ulkopuolisena toimeksiantona. Verkkosivujen uudistus saa kannatusta. Anne Lehto totesi, että verkkosivuihin kannattaa panostaa ja etenkin kuvamateriaalia uudistaa. Lehto pyysi päivittämään jo nykyisten sivujen kuvakarusellia. Sovittiin, että seuraavaan työryhmän tapaamiseen osallistuu myös puheenjohtaja Tommi Harju, jolloin voidaan tarkemmin suunnitella uudistusta budjetti huomioiden.

Pekka Olsbo poistui kokouksesta klo 9.22.

Harju kertoi FUNin ajankohtaisista asioista ja syksyn tulevasta ohjelmasta. Syksyllä FUN tapaa kaksi kertaa, joista toinen tapaaminen on lähikokous Turussa. Työvaliokunta tapaa ennen FUNin kokouksia ja valmistelee kokoukset. Lisäksi valmistaudutaan strategiakauden vaihtumiseen ja uuden strategian valmisteluun. Valmistelun tueksi järjestetään Tulevaisuustyöpaja tammikuussa 2023. Ajankohdasta on menossa Doodle-kysely, johon pyydetään vastaamaan 15.9. mennessä. Syksyllä edistetään asioita toimintasuunnitelman mukaisesti. Lisäksi vuodenvaihteessa toimintasuunnitelma tarkistetaan vuodelle 2024.

Muita ajankohtaisia asioita ovat sidosryhmäyhteistyö ja OKM-tapaaminen, johon osallistuvat FUNin puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja. Sidoryhmäyhteistyössä syksyllä

painotetaan tapaamisia Unifin, Digivision ja CSC:n kanssa. Käytiin keskustelu OKM-tapaamisesta. Keskustelussa nostettiin esille tapaamisen aiheiksi Kansalliskirjasto, avointiede, RRS, CSC sekä ehdotus avointen kotimaisten tiedelehtien rahoitukseksi. Puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja käyvät vielä keskustelun muiden johtajien kanssa ennen tapaamista.

3. Kopioston kysely

Ari Muhonen kertoi Kopiosto-neuvottelun tilanteesta. Kopiosto-sopimus koskee sekä fyysistä että sähköistä materiaalia (mm. tiedostot, kuvat). Uuden sopimuksen tulisi valmistua tänä vuonna. Neuvottelun pohjaksi korkeakoulujen opetushenkilöstölle toteutetaan kysely syksyllä 2023. Kyselyn toteuttaminen on viivästynyt muun muassa Unifin henkilöstövaihdoksien vuoksi. Aikataulu sekä kyselylle että neuvottelulle on tiukka. Tavoitteena on, että kysely lähtee yliopistoille viikolla 37. Vastausaika on kahdesta kolmeen viikkoa, jonka jälkeen tehdään vielä muistutuskierron. Vastaukset on tavoitteena saada lokakuun puoliväliin mennessä. Kyselyn koonti (excel-muodossa) toteutetaan Kopiostossa. Yliopistokirjastojen tulee tarkastaa, mitä aineistoja voi kopioida jo olemassa olevien lisenssisopimusten kautta. Tarkoituksena on, etteivät kirjastot joudu maksamaan kopiointista tuplamaksua. Tarkastamisen aikataulu on arvioitu lokakuulle.

FUN keskusteli kyselystä alustuksen pohjalta. Todettiin, että osa AMK-kirjastoista on saanut kyselyn, osa ei. Lisäksi kyselyn tiedotuksessa on ollut puutteita, koska kyselyn saatteessa puhutaan korkeakouluista, mutta yliopistupuolen opettajat eivät ole päässeet vastaamaan kyselyyn. Tämä on ollut ongelma niissä organisaatioissa, joissa yliopisto- ja ammattikorkeakoulu ovat samaa organisaatiota. Keskustelussa todettiin, että kaikille olisi pitänyt lähettää sama linkki, jonka valikossa olisivat olleet valittavissa kaikki organisaatiot.

Kopioston kyselyyn liittyvät kysymykset voi lähettää Ari Muhoselle.

Minna Niemi- Grundström liittyi kokoukseen klo 9.53.

4. Blogin kirjoittajaohjeet

Yhteistyösihteeri Anu Keinänen esitteli viestintätyöryhmän koostaman blogin kirjoittajaohjeiden luonnoksen. Keskusteltiin, onko työvaliokunnan tarpeellista tarkistaa asiantuntijoiden blogitekstit vai riittääkö, jos asiantuntijan organisaation johtaja tarkastaa tekstin. Yrsa Neuman mainitsi, että jos blogilla on toimituskunta, jona työvaliokunta tällä hetkellä toimii, kirjoittajan organisaation on mahdollista saada julkaisupisteitä. Keskusteltiin, voiko blogikirjoituksista saada julkaisupisteitä. Viestintätyöryhmä tarkistaa Tiedonkeruun käsikirjasta, vaaditaanko blogilta ISSN, jotta kirjoituksista voi saada julkaisupisteitä. Jos työvaliokunta toimii tarkastajana, kahden jäsenen tarkastama teksti voidaan hyväksyä.

Miia Willman liittyi kokoukseen klo 10.05.

5. Ajankohtaiset kuulumiset

Miia Willman kertoi LUT-tiedekirjaston ajankohtaisia kuulumisia. Esitys lisätään eDuuniin kokouksen kansioon.

6. Ilmoitusasiat

- [Ehdotus avointen kotimaisten tiedelehtien rahoitukseksi](#) on kommentoitavana 29.9.2023 asti. Puheenjohtaja Tommi Harju toivoo FUNilta aktiivisuutta ehdotuksen kommentoinnissa.
- FUNin työvaliokunta päätti työryhmän perustamisesta FUNin Rights Retention -strategian valmistelua varten. Vetäjäksi pyydettiin johtava asiantuntija Susanna Nykyri (TAU).
- TSV on pyytänyt FUNia kertomaan FUNin näkemyksiä Rights Retention -strategiasta 3.10. järjestettävään julkaisemisen avoimuuden asiantuntijaryhmän kokoukseen. Puheenjohtaja Tommi Harju osallistuu FUNin edustajana.
- CSC pyysi FUNilta kommentteja Tutkimuksen datan hallinnan nykytilan analyysiin 8.9. mennessä.
- Työvaliokunta jakoi ensimmäiset blogivuorot (liite 2). Kevään 2024 vuorot katsotaan lokakuun kokouksessa.
- Tulossa kaksi FinELib-webinaaria/seminaaria: ensimmäinen webinaari järjestetään 10.10. klo 9–11. Aiheena aineistoneuvottelut ja viestintä poikkeustilanteissa. Toinen seminaari toteutetaan tammikuun 2024 lopussa, jolloin pohditaan enemmän strategista tilannetta ja rakennetaan yhteisymmärrystä. Tammikuulle lähetetään kalenterikutsu heti päivämäärän varmistuttua.
- Puheenjohtaja Tommi Harju kertoi, että Melindan ja kuvailun työpajaan on toivottu puheenvuoroja eri sektoreilta. Tommi Harju pitää FUNin puheenvuoron. Puheenvuoroissa on tarkoituksena kertoa lyhyesti oman sektorin näkemyksiä seuraavista: Mikä askarruttaa siirtymässä linkitettyyn dataan? Mitä haasteita tai tarpeita se mahdollisesti tuo? Mikä on erityistä omalle sektorille suhteessa tuleviin muutoksiin?

- Susanna Parikka kertoi, että Polar Libraries Colloquy järjestetään 9.–14.6.2024 Tromssassa. Järjestäjinä UiT Norges Arktiske Universitet sekä Norsk Polarinstitut. Call for abstracts on avoinna 1.11.2023 saakka. Tarkemmin: [Arctic Connections: 29th Polar Libraries Colloquy – Norsk Polarinstitut](#). Tarkemmin Polar Libraries Colloquy: [Polar Libraries Colloquy](#).
- Yhteistyösihteeri Anu Keinäsen työajanmuutos ajalla 4.9.–8.10.2023: 80 prosenttinen työaika.

7. Muut asiat

- Ei muita asioita.

8. Seuraavat kokoukset

FUNin seuraavat kokoukset:

- FUNin 5/2023 lähikokous Turussa 31.10.2023 klo 10–15 (liite 3)
- FUNin 6/2023 etäkokous 14.12.2023 klo 9–12 (liite 4)

Työvaliokunnan kokousajat syksyllä:

- 9.10.2023 klo 9–11 (etäkokous)
- 27.11.2023 klo 9–11 (etäkokous)

Tauko klo 10.50–11.00

9. TSV ja Suomen tiedekustantajien liitto

Ilmari Jauhiainen, Mikael Laakso ja Sami Syrjämäki liittyivät kokoukseen klo 11.00. Emilia Palonen liittyi kokoukseen klo 11.05.

Tapaamisen alussa Mikael Laakso kertoi TSV:n kansainvälisistä PALOMERA- ja DIAMAS-hankkeista. PALOMERA hankkeeseen liittyen meneillään on [kysely avointen kirjojen käytänteistä](#), johon toivotaan vastauksia.

Emilia Palonen esitteli [ehdotuksen avointen kotimaisten tiedelehtien rahoitukseksi](#), joka on kommentoitavana 29.9.2023 asti. Sami Syrjämäki nosti esiin, että myös meritoitumista toimitustyön kautta tulisi tukea nykyistä enemmän. Lisäksi tulisi kiinnittää enemmän huomiota siihen, ettei toimitustyö kotimaisissa julkaisuissa tulisi oman työn päälle, vaan osaksi työaika.

Esittelyn jälkeen puheenjohtaja avasi keskustelun. FUN nosti esiin kysymyksiä mitä uutta ehdotettu malli tuo, ja miksi artikkelikohtaiseksi maksuksi on valittu 700 euroa. Ehdotuksen hyväksi puoleksi mainittiin, että maksettavalle summalle on määritelty katto. FUN totesi, että kustannuspuolta olisi voinut avata enemmän itse ehdotuksessa. Huonoksi puoleksi mainittiin, että ehdotuksen mukaisessa mallissa ei voi suunnata rahan käyttöä, koska maksetaan jo tehdystä työstä.

FUN totesi, että budjetinäkökulma on haastava. Esimerkkinä mainittiin tilanne, jossa kirjastojen täytyisi valita, maksetaanko ehdotuksen mukaisesti avoimesta kotimaisesta julkaisemisesta vai neljän henkilöstöön kuuluvan palkkauksesta. Lisäksi FUN totesi, että kirjoittajamaksu olisi EU-tason vastainen, koska linjaus on, ettei kirjoittajamaksuja enää saa maksaa. Kysyttiin, voisiko ehdotuksen rahoitus tulla suorana valtionapuna ilman, että raha kiertäisi yliopistojen kautta.

Palonen vastasi esitettyihin kysymyksiin. Jälkikäteen maksaminen on valittu ehdotukseen siksi, että on reilumpaa maksaa tehdystä työstä kuin kerätä ennakkomaksuja. Ehdotukseen suorasta valtionavusta OKM:ltä Palonen totesi, että rahoituksen on tärkeää olla muutakin kuin suoraa valtionapua, eli julkaisut eivät voi olla kokonaan valtiorahoitteisia. FUN ilmaisi huolen kasvavasta kirjoittajien määrästä. Palonen vastasi, että toisaalta tutkijoiden pitäisi julkaista kotimaisissakin julkaisuissa. Asetelma on haastava, koska jos rahaa on enemmän, voi olla, että kirjoitetaan enemmän. Toisaalta taas olisi tärkeää, että tutkijat julkaisisivat enemmän, ja että julkaisut olisivat avoimia.

Sami Syrjämäki totesi, että malli voi olla jokin muukin, kuten konsortiomalli. Tärkeää on kuitenkin huolehtia siitä, etteivät tutkijat joudu eriarvoiseen asemaan. FUN nosti esiin, että yliopistot rahoittavat jo nyt julkaisemisen infrastruktuuria. Kysyttiin, miten tiedetään, että ehdotettu malli todellisuudessa parantaa tilannetta. Todettiin, että ehdotetussa mallissa saadaan enemmän avoimuutta, mutta onko samalla vaarana, että näin rahoitetaan myös julkaisijoiden suljettuja artikkeleita. FUN totesi, että budjetit eivät toimi mallin ehdotuksen mukaisesti jälkikäteen. Kysyttiin myös, miten muut rahoittajat sopivat tähän malliin, ja voisiko tässä harkita siirtymäaikaa. FUN totesi, että malli voisi toimia, jos rahamäärät olisivat pienemmät.

FUN totesi, että ehdotettu malli nostaisi merkittävästi kustannuksia. Lisäksi todettiin, että rahoituksen taso tulisi tietää tarkemmin. Kysyttiin, voisiko rahoituspohjaa laajentaa esimerkiksi erilaisiin joukkorahoitusmalleihin. FUN totesi kotimaisen julkaisemisen olevan tärkeää. Kysyttiin, miten mallissa tuetaan uusia julkaisuja.

Sami Syrjämäki vastasi, ettei ehdotetussa mallissa aukea loputon rahakulu. Palonen totesi, että ehdotettu malli voisi myös motivoida yliopistoja tukemaan enemmän kotimaisia julkaisuja. Palonen korosti, ettei suljettuja julkaisuja rahoiteta, vaan mallin on nimenomaan tarkoitus motivoida avoimeen julkaisemiseen. Kysymykseen muista rahoittajista Palonen totesi, etteivät muut rahoittajat halua maksaa tästä, koska heistä tuki julkaisujen infrastruktuuriin pitäisi tulla perusrahoituksesta. Esimerkiksi Kone ja muut vastaavat rahoittajat rahoittavat hankkeita.

Ilmari Jauhiainen, Mikael Laakso Emilia Palonen ja Sami Syrjämäki poistuivat kokouksesta klo 12.04.

11. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 12.05.

Liitteet

- Liite 1 FUN blogin kirjoittajaohjeet luonnos
- Liite 2 FUN blogin kirjoitusvuorot taulukko
- Liite 3 FUN 5/2023 esityslistan luonnos
- Liite 4 FUN 6/2023 esityslistan luonnos

Tommi Harju
puheenjohtaja

Anu Keinänen
sihteeri

Riitta Lähdemäki
pöytäkirjantarkastaja

Yrsa Neuman
pöytäkirjantarkastaja